

Tuinieren met planten en dieren

Ad Vermaas

Wat is er mooier dan samen te werken met het leven in de natuur? Om te tuinieren met een rijke schakering aan planten en bloemen en op die manier voorwaarden te scheppen voor vogels, vlinders, zweefvliegen, hommels, bijen, enz. enz. En dan hebben we het nog niet eens over al het leven dat je zo onder de grond mogelijk maakt.

Dit artikel is bedoeld om ideeën aan te dragen. Het is een bewerking van een concept-artikel van de Vlinderstichting en De Kleine Aarde. Omdat dit artikel voor Bijen is bewerkt, komt vooral de rol van insecten aan de orde. Hoe lok je vlinders en libellen naar je tuin, hoe zit het met zweefvliegen en wat kun je nog meer doen ten aanzien van solitaire bijen en hommels? En wanneer de tuin dan in volle bloei staat, beleven niet alleen de insecten daar veel plezier aan, maar ook uzelf. Het is letterlijk genieten in geuren en kleuren.

Vervolg van pagina 344

een kans te geven weer tot een sporenvrij productievolk uit te groeien. Maar dan nog is het noodzakelijk een voederkransonderzoek te laten uitvoeren. Daarom zou een geheugenopfrissertje van het instituut dat het voederkransonderzoek uitvoert, ook hier niet mogen ontbreken.

De Ambrosiushoeve, de Bedrijfsraad voor de Bijenhouderij, de RVV, het ID-Lelystad, de dierenartsenpraktijk Diessen en mogelijk andere kandidaten; zij zullen goede sluitende afspraken moeten maken om de imker niet langer de zwakste schakel te laten zijn in de bijengezondheidszorg. Ook voor de overheid, in uitdrukkelijke samenwerking met de imkerorganisaties, zie ik een taak weggelegd. Laat, wederom naar Duits voorbeeld, een ieder die honingbijen houdt wettelijk verplicht worden zich te laten registreren. Eveneens moeten dan ook zoals bij alle andere dieren die onder de verantwoording van de RVV vallen, iedere verplaatsing naar een andere verblijfplaats gemeld worden. Dat zal inhouden dat iedere standplaats van bijen bij de overheid bekend moet zijn. Bij een mogelijke uitbraak van AVB zal dit een enorme kostenbesparende factor zijn. Al dat zoeken naar mogelijke imkers en bijenvolken binnen een speergebied zal dan niet meer nodig zijn.

Vlinders en libellen

Vlinders komen in principe vanzelf bij u aanvliegen. De inrichting van uw tuin bepaalt of ze er blijven of verder vliegen. Afwisseling, vliegruimte, luwte, vocht en voedsel zijn de voorwaarden waaraan een goede vlindertuin moet voldoen. Voedsel voor vlinders en rupsen is de belangrijkste voorwaarde voor een goede vlindertuin. De rupsen zijn vaak erg kieskeurig, veel soorten eten maar één soort plant.

Top 10 van vlinderplanten: vlinderstruik, ijzerhard, beemdkroon, damastbloem, hemelsleutel, herfstaster, koninginnekruid, lavendel, vaste muurbloem en enkelbloemige afrikaantjes.

Ook libellen weten tuinen wel te vinden, mits er een vijver(tje) aanwezig is. Een natuurvriendelijke vijver heeft een geleidelijk aflopende oever, zodat dieren er gemakkelijk in en uit kunnen lopen. Voor libellen zijn planten met verticale stengels onmisbaar. De larven leven namelijk in het water en hebben deze planten nodig om uit het water te kruipen.

Zweefvliegen

Zweefvliegen zijn niet alleen heel sierlijk en een genot om naar te kijken, maar bovendien ook heel nuttig als luizenbestrijders. Een zweefvlieglarve eet tijdens zijn groei ca. 100(!) bladluizen.

Zweefvliegen hebben een korte tong en komen daarom vooral voor op bloemen van de schermbloemfamilie en op enkele samengesteldbloemigen. Verder lijken ze het meest gesteld op de bloemkleuren geel en wit. Bereklauw is een van hun favoriete planten, maar ook bloeiende dille en overblijvende venkel worden druk bezocht. En niet te vergeten de guldenroede, het smalbladig kruiskruid (*senecio erucifolius*) en het koninginnekruid. Het is altijd weer een aparte ervaring om ze op een warme zomermiddag in grote aantallen op dit soort planten te zien fourageren. En ook het geluid dat ze maken wanneer ze massaal opvliegen, is heel apart. Aanplanten dus.

Solitaire bijen en hommels

Solitaire bijen en hommels hebben, net als honingbijen, een groot aantal drachtplanten waar ze nectar en/of stuifmeel van verzamelen. Hommels benutten ook bloemsoorten waar honingbijen niet in geïnteresseerd zijn. Ze maken daarbij gebruik van hun langere tong en soms van hun grotere gewicht. Dit

Veel bloemen, veel insecten. Foto: M. Boerjan

laatste om sommige (vlinder-)bloemigen te openen. Maar behalve het aanplanten van bloemen kunt u nog meer doen om deze insecten te lokken: nestgelegenheid bieden.

Voor solitaire bijen is een bundel holle rietstengels heel geschikt. Of een blok hout waarin gaatjes zijn geboord, in grootte variërend van 4 tot 10mm.

Solitaire bijen zijn er namelijk in allerlei soorten en maten. En op deze manier is er voor iedere soort wel een gaatje van de juiste grootte.

Hommels nestelen op zeer uiteenlopende plaatsen. Er moet in ieder geval voldoende beschutting aanwezig zijn. Men vindt wel eens een aardhommelnest in een verlaten muizenhol of in een holte onder een hoop bladeren. Een al te netjes opgeruimde tuin biedt weinig nestgelegenheid.

Milieuvriendelijke schutting

In een milieuvriendelijke tuin past geen schutting van verduurzaamd hout. Dit 'groene' hout is bewerkt met wolmanzouten om rotting tegen te gaan. De schadelijke stoffen hieruit spoelen gedeeltelijk uit naar uw tuin en blijven gedeeltelijk in het hout achter. Wilt u de schutting verwijderen dan is het hout chemische afval. Er zijn goede alternatieven! Denk eens aan

tamme kastanje, eiken of robinia: Europese hardhoutsoorten die 40-50 jaar meegaan zonder bewerking. Hout met het FSC-keurmerk komt uit duurzaam beheerde bossen. Het EKO-keurmerk garandeert dat de teelt zonder bestrijdingsmiddelen en kunstmest heeft plaatsgevonden. U kunt ook kiezen voor oplossingen die minder lang meegaan, maar na gebruik gewoon op de composthoop kunnen. Er zijn riet-, bamboe-, heide- en wilgentenenschermen in de handel. Rietmatten worden door allerlei insecten gebruikt als nestgelegenheid. Onder andere door sluipwespen, die goede luizenbestrijders zijn. Hout rot met name in de grond. Door de palen op paalhouders te plaatsen verlengt u de levensduur aanzienlijk. Trek de schutting niet door tot aan de bodem; dit voorkomt rot, houdt de grond makkelijker vrij van onkruid en geeft egels de mogelijkheid uw tuin in te komen. Als u uw schutting, of hek, laat begroeien met klimplanten wordt uw tuin nog aantrekkelijker voor dieren. Klimop is een ideale wintergroene klimmer. En bovendien ook nog een prima drachtplant in het late seizoen.

Tips om ziekten en plagen te voorkomen

- Kies die planten die goed passen bij uw omstandigheden: grondsoort, bodemvochtigheid, licht of schaduw.
- Gebruik organische mest en/of (zelfgemaakte) compost.
- Streef naar een minimum aan grondbewerking.
- Moestuin: pas vruchtwisseling en combinatieteelt toe. Plant niet te dicht.
- Geef spaarzaam en doordacht water.
- Gebruik NAK-G gekeurd zaai- en pootgoed en ziektenresistente rassen.
- Plant zodanig dat de bodem op een natuurlijke wijze wordt bedekt.
- Geef de siertuin een voorjaarsbeurt in plaats van een winterbeurt.

Meer informatie

Volkstuinen: AVVN, 036-5384436

Vlinders en libellen: De Vlinderstichting, 0317-424224

Bijen: VBBN, 0317-422422

Milieuvriendelijk tuinieren: Velt: 0497-571120